

## Ökad tillgång till hållbara drivmedel inom luftfart och sjöfart (Ds 2026:11)

Swedavia välkomnar promemorian *Ökad tillgång till hållbara drivmedel inom luftfart och sjöfart* samt tackar för möjligheten att lämna synpunkter på densamma.

### Sammanfattning

Swedavia anser att flygets klimatomställning är avgörande för flygets framtid och därmed för Sveriges tillgänglighet och konkurrenskraft, samt att en hållbar omställning av flyget kräver både långsiktiga styrmedel, olika typer av incitament och riktade stödåtgärder som stärker efterfrågan på hållbara flygresor och bidrar till ett tillräckligt marknadsunderlag för att utveckla och upprätthålla viktiga inrikes- och utrikeslinjer.

- Swedavia stödjer förslagen för att stärka produktionen och tillgången till hållbara flygbränslen.
- Långsiktiga och förutsägbara regelverk är avgörande för investeringar och omställning samt för att skapa de förutsättningar som krävs för en utbyggnad av produktionen av hållbara flygbränslen.
- Erfarenheter från omställningsarbetet inom andra sektorer visar att utvecklingen ofta accelererar när investeringar i produktion och infrastruktur kombineras med åtgärder som stimulerar efterfrågan hos användare och konsumenter. På motsvarande sätt behövs åtgärder som stärker både utbud och efterfrågan på hållbara flygbränslen.
- Vätgas kan på sikt ha olika funktioner inom luftfarten, både som insatsvara för e-SAF och som energibärare i flygplan. Dessa användningsområden är beroende av samma resurser och infrastruktur och bör därför ses i ett sammanhang.
- Mot bakgrund av den snabbt växande efterfrågan på hållbara flygbränslen är det angeläget att utredningens förslag snabbt omsätts i konkreta åtgärder som ger resultat, stärker tillgången och skapar förutsättningar för flygmarknadens fortsatta utveckling.

### Swedavias synpunkter

Swedavia stödjer förslagen om ökade satsningar på forskning, utveckling och demonstration, fortsatta investeringsstöd, riskdelningsmekanismer för ny produktion av SAF och e-SAF samt inrättandet av ett forum för dialog och samverkan mellan berörda aktörer. Swedavia delar också bedömningen att Sverige bör verka för långsiktiga och förutsägbara regelverk på EU-nivå.

En långsiktigt fungerande marknad för hållbara flygbränslen förutsätter dock att utvecklingen av utbud och efterfrågan går hand i hand. För att investeringar i ny produktion ska bli långsiktigt hållbara behöver även efterfrågan stärkas genom ändamålsenliga styrmedel och incitament.

Erfarenheter från omställningsarbetet inom andra sektorer visar att utvecklingen ofta accelererar när investeringar i produktion och infrastruktur kombineras med åtgärder som

stimulerar efterfrågan hos användare och konsumenter. Exempel på detta finns inom såväl elektrifieringen av vägtransporter som utbyggnaden av solenergi och energieffektivisering. Det är fullt rimligt att utgå ifrån att samma mekanismer gäller för utvecklingen av hållbara flygbränslen. En bred och långsiktigt stabil marknad kan bidra till att minska investeringsriskerna och skapa bättre förutsättningar för den produktionskapacitet som krävs. I detta sammanhang har både offentlig sektor och näringslivet en viktig roll. Genom upphandlingar och utformande av respolicyer som främjar användningen av hållbara flygbränslen kan de bidra till att skapa den efterfrågan som behövs för att marknaden ska utvecklas.

Erfarenheterna från reduktionsplikten illustrerar dessutom betydelsen av långsiktiga och förutsägbara spelregler för att skapa investeringsvilja och möjliggöra de satsningar som omställningen kräver.

Utredningen visar tydligt att efterfrågan på hållbara flygbränslen kommer att öka kraftigt samtidigt som tillgången riskerar att bli en begränsande faktor. För att säkerställa att målen i ReFuelEU Aviation kan nås är det angeläget att de föreslagna åtgärderna följs av konkreta beslut och ett fortsatt skyndsamt genomförande, så att Sverige inte missgynnas av en snedvriden konkurrens mellan medlemsstaterna.

Utredningen behandlar främst vätgas som en insatsvara för produktion av elektrobränslen (e-SAF). Samtidigt kan vätgas på längre sikt få en bredare roll inom luftfarten, både som råvara i e-SAF-produktion och som direkt energibärare i vätgasdrivna flygplan. Dessa användningsområden är beroende av samma resurser, såsom fossilfri el, elektrolyskapacitet och infrastruktur. Hur dessa utvecklingsspår kan komma att påverka varandra berörs dock endast i begränsad utsträckning i utredningen.

Swedavia delar utredningens bedömning att tillgången till hållbara flygbränslen är en central förutsättning för luftfartens klimatomställning. Utredningen utgör ett viktigt bidrag till detta arbete och belyser flera åtgärder som kan stärka förutsättningarna för ökad produktion, minskat importberoende och en långsiktigt hållbar utveckling av flygsektorn.

Mats Johannessson  
VD Swedavia AB